

STATSMINISTERENS INNLEGG I SALDERINGSDEBATTEN I STORTINGET

16. DESEMBER 1977

De økonomisk-politiske tiltakene som Stortinget i dag behandler, kan bare drøftes realistisk på bakgrunn av den internasjonale økonomi.

Da komiteen for økonomisk politikk i OECD møttes for 3 1/2 uke siden, ble det konstatert at de økonomiske utsiktene hadde forverret seg betydelig i tiden fra forrige møte ved St.Hans-tider.

Produksjonsveksten i de europeiske OECD-landene i 1977 vil være om lag 2 %. For 1/2 år siden trodde man på et

- 2 -

resultat på vel 3 %. For 1978 er forventningene også skrudd ned. Ledigheten vil i vinter bli enda høyere enn tidligere under dette tilbakeslaget.

Det kan være fare for at Vest-Europa vil stå overfor en betydelig alvorligere situasjon hvis det ikke settes inn nye økonomisk-politiske tiltak i de større land i 1978.

Det er ikke bare i de større land vi finner problemene. De har nå spredd seg til nesten hele Vest-Europa, også til nordiske land. De siste oppgavene forteller oss at det i høst i Danmark og Finland er over 150.000 arbeidsledige i hver av landene, og i Sverige går tallet raskt mot 100.000. Det ventes en fortsatt øking i disse triste tall ut over vinteren.

Den registrerte ledigheten i Norge ved utgangen av oktober var 14.000 personer, det vil si i nærheten av 1 % av yrkesbefolkningen.

Fra opposisjonspartiene blir Regjeringen kritisert for en feilslått økonomisk politikk. Det mobiliseres mye angivelig klokskap for å underbygge dette.

Det som kjennetegner den norske motkonjunkturpolitikken i sammenlikning med de fleste andre europeiske land, er en annerledes politikk. Vi har i vårt land lagt større vekt på den fulle sysselsetting enn det som de større europeiske landene har gjort, og vi har lykkes bedre. I noen land, eksempelvis i våre nordiske naboland, har den fulle sysselsetting også vært gitt meget høy

prioritet, men de ytre økonomiske realiteter har vært så barske at man har måttet gi opp de første forsvarskanser og har måttet se arbeidsløshetstallet gå opp.

I Norge har vi hatt en kombinasjon av en politisk vilje til å holde sysselsettingen oppe, sammen med økonomiske muligheter til på en forsvarlig måte å finansiere de underskudd i utenriksøkonomien som har vært nødvendige for å holde flest mulig i arbeid.

Ved hver eneste korsvei i den politiske debatt har alle partier gitt sin støtte til Regjeringens prioritering av sysselsettingen som den viktigste oppgaven. Det har vært klart for alle at denne politikken har kostet. Det er i vår situasjon nær sammenheng mellom underskuddene

i utenriksøkonomien og til dels kostnadsstigningen og sysselsettingen.

Den norske motkonjunkturpolitikken var som i andre land innrettet på et internasjonalt tilbakeslag av kortere varighet enn det vi nå ser.

Når tilbakeslaget viser seg å være dypere og mer langvarig, må vår politikk innrettes på det.

Det er på denne brede bakgrunn man må vurdere de forslag Regjeringen la fram i salderingsproposisjonen. Tilstrammingstiltak er aldri populære, men i den nåværende situasjonen er de nødvendige.

Jeg vil kort streffe to felter som er viktige for en forsvarlig utvikling av norsk økonomi i tida framover.

Det ene er kostnadene. Vi har i år mistet markedsandeler i konkurranse med utenlandske bedrifter. Dette er ikke fordi norske produsenter lager dårligere varer enn konkurrentene, men fordi vi lager for dyre varer, våre kostnader er for høye, de har steget raskere enn hos konkurrentene. Denne trenden må vi snu.

Det andre punktet, som er beslektet med kostnadsproblemet, gjelder økingen i de private inntekter og det private forbruk. Vi har i de siste år hatt en betydelig vekst i inntekter og forbruk. Det har vært gode år for storparten av de norske forbrukere. Det er nødvendig både gjennom det kommende inntektsoppgjøret, og gjennom myndighetenes politikk å tilpasse forbruk og inntekter til de reelle finansieringsressurser som landet har.

De rentepolitiske tiltakene ble truffet dels ut fra det forhold at renten på vårt kredittmarked har blitt for lav i forhold til prisstigningen. Videre inneholdt rentepolitikken elementer som førte til at kredittmidler ble vridt til andre formål enn Regjeringen ønsket.

Vi har ikke sluppet renten løs til å bli en kasteball for kreftenes frie spill. I den nye rentepolitikken ligger det et betydelig ansvar på bankene og andre institusjoner i kredittmarkedet. Det er en klar forutsetning fra Regjeringens side, og som bankene er vel kjent med, at hvis det skjer økinger i utlånsrenter som er større enn det som situasjonen gjør nødvendig, eller hvis differansen mellom utlåns- og innskuddsrenter blir for stor, vil Regjeringen tre til med nødvendige virkemidler som kredittlovgivningen gir oss muligheter for å bruke. En deltaljert og konkret regulering av rentesatser vil i den nåværende situasjon være en tungvint og stiv måte å påvirke kredittmarkedet på.

Men hvis vi får en glidning i rentesatsene som er større enn Regjeringen finner forsvarlig, vil vi måtte sette inn midler mot dette.

Jo lengre det økonomiske tilbakeslaget varer, jo vanskeligere blir det å føre en annerledes politikk enn de industriland som er våre viktigste handelspartnere. Det vil kreves ytterligere tiltak fra myndighetene inntil vi er over kneika.

Tiltakene fremmes for å bekjempe de problemer som i vesentlig grad tvinges på oss utenfra.

Tiden for nye tiltak etter årsskiftet, vil ligge nærmere tariff-forhandlingene og andre deler av det store inntektsoppgjøret. Regjeringen vil utforme slike tiltak

i kontakt med de sentrale partene i arbeidslivet og inntektsoppgjøret for øvrig.

Vi er ikke i en akutt økonomisk krisesituasjon.

Den internasjonale depresjon har enda ikke tvunget norsk økonomi i kne. Vi har maktet hittil å holde massearbeidsløsheten utenfor landets grenser. På sikt har vi større muligheter enn noen gang tidligere.

Det er grunn til å be alle gode krefter om lojalt å arbeide sammen for å verne om det vi har oppnådd.